

Varangerhalvøya:

Rekord-ungling av fjellrev

Det er i år født seks kull med valper på Varangerhalvøya – med totalt 19 valper. Dette er rekord for området. Bildet er fra et av de kunstige hiene som er satt ut. FOTO: VILTKAMERA, SNO

Både på Varangerhalvøya og på Hardangervidda har det i år vært rekordstor yngling av fjellrevvalper.

Fjellreven har hatt et godt år på både Varangerhalvøya og på Hardangervidda.

Tall Miljødirektoratet nå har samlet inn viser at det så langt i år er født seks kull med valper på Varangerhalvøya – med totalt 19 valper. Dette er rekord.

Tolv ungekull med 76 valper er registrert på Hardangervidda, som er det høyeste antallet på flere tiår i dette området.

– Vi høster nå resultatene av bevaringstiltakene for fjellrev. Årets toppnoteringer på Hardangervidda og Varangerhalvøya kommer etter utsettinger fra avlsprogrammet de siste årene. Det er veldig positivt å se, sier Ellen Hambro, direktør i Miljødirektoratet.

Nær utryddet

Det er satt ut valper i tre år på Varangerhalvøya – 2017, 2018 og 2019.

I dette området var fjellreven nærmest utryddet da det ble satt ut valper i 2017. Siden har fjellreven ynglet på Varangerhalvøya hvert år, med fjorårets fem kull som en foreløpig topp før årets yngling.

I år blir det altså ny rekord å glede seg over, selv om det var få valper i hvert kull.

I motsetning til på Hardangervidda er det ifølge rapporten et skikkelig bunnår for smånagere på Varangerhalvøya. Førstasjonene som er satt ut mener man åpenbart har vært viktige og hatt god effekt for å få frem valper, som er avgjørende for videre vekst i bestanden.

Var borte

Allerede på 1920-tallet var fjellrevbestanden i Norge nærmest utryddet på grunn av pelsjakt.

Fra 1980-årene ble det dokumentert kun sporadisk aktivitet og

mest trolig forsvant de siste fjellrevene fra Hardangervidda mot slutten av 1980-tallet. Ingen andre områder har så mange kjente gamle hilokalitet, og Hardangervidda har blitt vurdert som et av områdene i Norge med størst potensial for fjellreven.

Tar tid å bygge bestanden

Etter at avlsstasjonen for fjellrev ble opprettet i Oppdal i 2005, er det målrettet satt ut valper for å reetablere bestander og styrke små bestander.

Vinteren 2019 ble det satt ut 14 fjellrever fra tre søskenkull på tre forskjellige lokaliteter i Varangerhalvøya nasjonalpark. 5 av disse 14 var blårev, som skiller fra fjellreven først og fremst på fargen.

I 2017 og 2018 ble det satt ut henholdsvis 28 og 27 valper.

Utsettingen gjøres av Statens naturoppsyn (SNO) på oppdrag fra Miljødirektoratet, og med tillatelse fra Varangerhalvøya nasjonalparkstyre til å etablere midlertidige før-

ingsstasjoner og overvåkingsinstrumenter.

Prosjektet i Varanger er et samarbeid mellom Norsk institutt for naturforskning (NINA), Klimaøkologisk Observasjonssystem for Arktisk Tundra (COAT) og SNO.

På Hardangervidda er det satt ut 123 fjellrevvalper i perioden 2013–2018.

Dannes par

Det er avgjørende at det finnes fjellrever i området som kan danne par og etablere seg på hi, og forsøke å få frem valper. Ellers er mattilgangen viktig for at arten skal kunne formere seg.

Det er derfor etablert flere førstasjoner på Varangerhalvøya der fjellreven kan finne ekstra mat i form av pellets.

Langsiktig prosjekt

Overvåking av fjellrevhi har pågått i mer enn 30 år i enkelte områder i Norge.

Siden 2003 har programmet samlet alle kjente hi-lokaliteter for fjellrev i en felles nasjonal database. Det beste året etter at databasen ble opprettet er 2018, da det kom minimum 58 kull av fjellrev til verden i vill tilstand i Norge.

Hittil i år er det registrert 43 kull, når man nå har gjennomført de fleste hikontrollene.

Registreringene utføres av SNO, Fjelloppsynet og Statskog-Fjelltegnestenen.

Det er Miljødirektoratet som finansierer tiltakene for å bevare fjellreven i Norge.

TORBJØRN ITTELIN

torbjorn@sagat.no

Utsetting av føringsstasjoner ser ut til å ha vært noe av suksessfaktorene for at det er blitt flere fjellrev på Varangerhalvøya. Her er Arne Petter Sarre og Alfred Ørjebu fra SNO i arbeid på en av stasjonene.

ARKIVFOTO: TORBJØRN ITTELIN

SÅGAT FAKTA

Fjellrev

- Finnes i to fargevarianter, hvit og blå.
- Lever i høyfjellet og Arktis, tåler ekstrem kulde.
- Levealder fra 3–5 år.
- Mindre enn rødrev, fra 2–5 kilo
- Lever i parforhold med leveområder opptil 60 km². Er knyttet til hi som kan være svært gamle.
- Parringstid mars–april. Valpene blir født i mai-juni og vandrer bort fra hiet i september–oktober.
- Kan vandre langt, opptil 200 mil.
- Smånagere og lemen er viktigste næringskilde. Spiser ellers det den kommer over.
- Fjellreven i Skandinavia får store valpekull i toppår for lemen og smånagere. Får få eller ingen valper i bunnår.
- I Norge og Sverige er det satt i gang tiltak for å hindre at arten dør ut.

Kilde: Miljødirektoratet